

27 Miramarges

Revista de la Universitat de Vic

El jubíil de la UV per Segimon Serrallonga, professor, escriptor, editor, bibliotecari, amic.

Segimon Serrallonga ha fet a la Universitat de Vic una aportació singular per l'extensió i única per la intensitat. Extensa en el temps, car n'és un fundador. El seu compromís amb el projecte universitari data no sols dels cursos inicials de l'Escola de Mestres, sinó d'abans.

En la dècada dels seixanta Serrallonga ja era professor a les dues institucions educatives de la ciutat de Vic que cal considerar antecedents de la Universitat restablerta. D'una banda el Col·legi de Sant Miquel, on a la dècada dels setanta vàrem gestar la primera Escola Universitària, i de l'altra el Seminari, on els qui hi havíem estudiat vàrem trobar no del tot inactiva la tradició dels estudis superiors, que significava, en aquells moments especialment, connectar amb les universitats europees, eclesiàstiques i civils.

L'aportació de Serrallonga, que estudià a la Universitat de Lovaina i més tard a la Universitat Autònoma de Barcelona, és singularment extensa per una altra raó: perquè ha treballat en els tres àmbits diferents que constitueixen el nucli dur del món universitari. El primer és l'àmbit de la docència i la recerca. A l'Escola de Mestres, avui Facultat d'Educació, i a la Facultat de Traducció i Interpretació, Serrallonga hi ha exercit de professor ordinari de Literatura, amb especial predilecció per la Poesia. Una predilecció omnicomprendiva que aplica a l'estudi crític de poetes i a l'ensenyament de la poesia universal tant com a la creació poètica, la traducció de poesia i l'estimulació de vocacions de poeta i/o de professor entre estudiants i joves professors.

El segon àmbit universitari de l'activitat de Serrallonga és l'edició. A l'editorial Eumo hi ha fet una aportació decisiva. A més de dirigir-ne col·leccions, que vol dir triar títols, revisar originals, corregir traduccions, dialogar amb autors, escriure textos representatius, hi ha tingut la responsabilitat d'establir el model de llengua. De fet, la tasca de professor universitari l'ha estesa a l'editorial, envers tots els qui, treballant al seu costat, han tingut

(continua a la pàgina 3)

(Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Sumari

- 1 **El júbil de la UV per Segimon Serrallonga, professor, escriptor, editor, bibliotecari, amic.**
Ricard Torrents i Bertrana. Rector de la UV
- 5 **Un assaig de retrat intel·lectual**
Eusebi Coromina
- 6 Entrevista a Segimon Serrallonga
«Als meus poemes els demano que no menteixin en res».
Carme Rubio
- 14 **Segimon Serrallonga, activista**
Jordi Vilarrodà
- 18 **Breus notes sobre Segimon Serrallonga, professor**
Antoni Tort
- 21 **L'assenyada rauxa. La poesia de Segimon Serrallonga**
Víctor Obiols
- 23 **Les traduccions de Segimon Serrallonga:
Guia de viatge**
Ramon Farrés
- 25 **Segimon Serrallonga, corrector**
Andreu Roca
- 26 **Segimon Serrallonga, editor**
Miquel Tuneu
- 27 **Des de la Biblioteca**
Anna Andreu
- 29 **Cronologia: Segimon Serrallonga i Morer**
- 30 **Àlbum fotogràfic**

El Reietó

Miquel Tuneu

Coordinadors d'aquest número: Ramon Pinyol, Ricard Torrents i Antoni Tort
Redacció: Anton Granero, Carlota Torrents i Miquel Tuneu

Edició: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic
Fotografies: Servei d'Audiovisuals de la Universitat de Vic, Teresa Serrallonga, Jordi Puig i Rosa Brugulat.
Disseny: Eumogràfic.
Impressió: Grupo 43, S.L. **Dipòsit Legal:** B-52.445-2000. **ISSN:** 1134-4407

La Universitat de Vic i els coordinadors d'aquest número especial de Miramarges dedicat a Segimon Serrallonga agraeixen a tots els col·laboradors la seva aportació i en especial a Teresa Serrallonga que ens ha ajudat en tot moment. A tots ells, moltes gràcies.

(continua de la pàgina 1)

l'oportunitat d'aprendre-hi allò que no s'aprèn a les aules i és indispensable per a la bona edició.

Per últim, Serrallonga ha dirigit la Biblioteca de la joventut de Vic en els anys de creixement de fons bibliogràfics, d'incorporació a la Xarxa de Biblioteques Universitàries de Catalunya i de difusió de les noves tecnologies. Un món profundament canviat i canviant, on ha transmès la idea força que la Biblioteca, avui més que mai abans, no és un servei entre tants serveis sinó el que vertebrava la Universitat.

Professor, escriptor, editor, bibliotecari, Serrallonga ha lligat totes aquestes tasques en la seva forta personalitat d'intel·lectual combatiu i les ha projectades en una sola aposta pel saber, l'art i l'educació.

Si aquesta n'és la singular extensió, la intensitat, única, de l'aportació de Serrallonga a la UV m'agradaria que es mesurés i es fes visible en l'emblema que ell va acceptar, amb entusiasme «poiètic», de crear per a la nostra institució. Del llegendari dels orígens medievals de les universitats, va triar la A de Carlemany, lletra i figura *Imperatrix et Domina* que, a més de recordar els orígens carolingis de Vic, és una A sense travessar i, així, simbolitza els coneixements que creixen i conflueixen sense carències ni censures vers el vèrtex del saber i d'allà, com els raigs del sol ixent, s'expandeixen per l'univers il·limitat de les intel·ligències humanes. La llegenda que acompanya el símbol, *SCIENTIAE PATRIAEQUE IMPENDERE VITAM, Esmerçar la vida al servei de la Ciència i de la Pàtria*, és una màxima que Serrallonga va extreure, recomponent-la, de la *Farsàlia*, de Lucà, un dels poemes més llegits a les escoles de l'Europa antiga.

Un emblema és el signe visible d'una idea invisible. És la representació d'un projecte que va cap a l'acompliment. Ningú com Segimon Serrallonga podia de tan endins del projecte de la UV copsar-ne l'abast ideal i donar-li forma visible. Ningú com ell podia de tan a prop expressar la idealitat de la institució educativa que restablíem en aquesta nostra ciutat de Catalunya, un país en projecte al cor de l'Europa en projecte.

Per a ell, com per a mi, tot va començar fa cinquanta anys, quan vàrem aprendre d'un mestre que «mestre és aquell que ens allibera, tornant-nos a la realitat de nosaltres mateixos i de les coses». En efecte, si abans m'he referit a antecedents reals i locals de la UV, ara em refereixo amb tota la intenció als seus antecedents ideals i supralo-

(Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Ricard Torrents i Segimon Serrallonga a la Universitat de Vic. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

quals. Aquests antecedents no són altres que els alts desig-
nis de cultura, ciència i educació superior, que a comen-
çaments de la dècada dels cinquanta ens varen trans-
metre mestres d'aquells que ens alliberen tornant-nos a
la realitat de nosaltres mateixos i de les coses. Era justa-
ment quan la cultura, en especial a Catalunya, estava ofi-
cialment liquidada; però els estudis oficials que fèiem a
Vic no aconseguien pas d'interceptar les idees de llibertat
intel·lectual i política ni de desconnectar-nos del projec-
te que «per a la Ciència i per a la Pàtria» representaren
mestres com Carles Riba.

Aquest quadern de *Miramarges* expressa el júbil de la
UV pels setanta anys de Segimon Serrallonga, però tam-
bé pels cinquanta que fa que la idea del restabliment de la
institució educativa universitària començà de fer-se ide-
alment operativa entre els qui érem estudiants i vàrem te-
nir el privilegi de tenir bons mestres a Vic, a Barcelona i a
Europa.

Cada cinquanta anys els hebreus celebraven la festa
de jubileu amb crits de joia, perquè les herències eren
tornades a llurs propietaris antics i els esclaus eren allibe-
rats. Ara «jubilació» vol dir també eximir del servei, repo-
sar del càrrec, deixar la feina.

Des del davantal de la revista *Miramarges*, dedicada al
professor Segimon Serrallonga en l'ocasió de complir se-
tanta anys, em sigui permès, com a amic «germanívol» i
alhora primer Rector d'aquesta Universitat, de lligar el
seu setantè aniversari amb el cinquantè dels orígens ide-
als de la nostra institució i de celebrar amb júbil que l'an-
tiga herència ens serà retornada, que els sabers progressa-
ran sense traves entre nosaltres i que reconeixem els
mestres que ens alliberen.

Universitat de Vic, Segimon, per molts anys! *Cum Ju-
bilo et Spe.*

Ricard Torrents i Bertrana
Rector de la Universitat de Vic

Un assaig de retrat intel·lectual

Eusebi Coromina

L'abril passat, Segimon Serrallonga era nomenat soci d'honor del Centre Català del PEN Club, l'associació internacional d'escriptors defensora de la llibertat d'expressió i dels drets lingüístics. Era, paradoxalment, el reconeixement públic de la trajectòria d'una personalitat de les lletres i de la cultura que es manté voluntàriament al marge del fum, dels focus i de les vanitats. Feia poc que havia tornat de la Biennale Internationale des Poètes en Val-de-Marne (Paris, novembre de 1999).

En aquest reconeixement, això no obstant, conflueixen i es resumeixen simbòlicament les activitats i les inquietuds d'un savi apassionat, gens convencional, d'una vasta cultura d'una consistència pètria, d'una conversa viva i ben trenada: d'una banda, el compromís inalterable a favor dels drets de les persones i de les col·lectivitats; no en va fou membre fundador de l'Assemblea de Catalunya, membre de l'Assemblea d'Intel·lectuals i de l'executiu del Congrés de Cultura Catalana. De l'altra, la passió pel llenguatge com a capacitat universal de comunicació humana i la passió per les llengües, com a concreció d'aquesta capacitat.

El llenguatge, en totes les seves manifestacions, funcions i registres i com a símbol o traductor del pensament i de la civilització que l'utilitza, ha estat i continua essent el motor vital de Segimon Serrallonga. Els estudis de retòrica i teologia al Seminari de Vic (1942-1954), la llicenciatura en filologia clàssica per la Universitat de Lovaina (1956-1963) o en filologia catalana per la Universitat Autònoma de Barcelona constitueixen uns títols que no reflecteixen exactament ni en tota l'amplitud els coneixements, les aptituds i els neguits d'un Serrallonga que, per avatars de l'època que li ha tocat de viure, ha hagut d'adquirir i satisfer fora de les aules estretes, fora dels sistemes prefixats i sovint fora de les convencions socials.

Aquest amor per les llengües, en tant que transmissores de civilització i de pensament, l'ha transformat traduint l'*Eclesiàstic* i la *Saviesa*, el *Meti* de Brecht, les *Noces del cel i de l'infern* de Blake, i poemes de literatures antigues i modernes (*Gilgamesh*, poesia d'amor egípcia, Lucreci, Pseudo-Dionisi Areopagita, Petrarca, Shellet, y

Segimon Serrallonga és nomenat soci d'honor del Centre Català del PEN Club. 1999. D'esquerra a dreta Segimon Serrallonga, Jordi Sarsanedas i Sam Abrams. (Foto: Rosa Brugulat)

Rimbaud, Goethe...). La poesia i la literatura en general no s'han mogut mai del seu costat: director literari de la revista *Inquietud* (des del 1964 fins a la supressió el 1967), cofundador i redactor de la revista de poesia *Reduccions* des del primer número (1977).

I aquesta devoció per les llengües l'ha transmesa de viva veu i amb una passió encomanadissa a generacions d'estudiants: llatí i grec al Seminari de Vic (1963-1977), grec a cursos preuniversitaris (1964-1980), francès al BUP (1963-1985), literatura catalana a l'Escola de Mestres Jaume Balmes (des de la fundació), literatura a la Universitat de Vic, etc. Aquesta activitat docent ha anat sempre acompanyada amb treballs i estudis: Riba, Carner, Verdaguer, March, Dickinson, Blake... El rigor de Serrallonga és excepcional. Cada frase, cada paràgraf que escriu és ple de substància, és dens, prenyat de contingut, i en un estil net, elegant. No hi ha ni gratuïtats ni bunyols de vent.

Segimon Serrallonga, director fins avui de la Biblioteca de la Universitat de Vic, s'ha ocupat molt dels altres i poc d'ell; només ens ha ofert, ara com ara, dues obres poètiques pròpies: una de sàtira, *Eixarms* (1974), i una de lírica, *Poesia 1950-1975* (Premi de la Crítica *Serra d'Or*, 1980).

Entrevista a Segimon Serrallonga

«Als meus poemes els demano que no menteixin en res»

Carme Rubio

Segimon Serrallonga ha publicat dos llibres de poesia: *Eixarms* (1971) i *Poesia (1950-1975)*, a més de tenir poemes, estudis i articles de crítica literària esparsos en publicacions diverses. Tot i la relativa brevetat de la seva obra, la seva poesia és una de les més ben valorades de la literatura catalana actual. Com es diu en aquesta entrevista, l'autor està ple de projectes que li han de permetre, d'una banda, continuar el moment creatiu en què ara es troba i, de l'altra, enllestir la publicació de la nombrosa obra que encara té al calaix.

Els primers contactes amb la literatura

M'agradaria començar pels orígens. Què recordes dels teus primers contactes amb la poesia? Quan creus que es va despertar en tu l'interès per la literatura?

L'exemple més primerenc que recordo és *Sol, solet* de Maragall: «Quan jo era petit / vivia arraulit / en un carrer negre... / Per lla sant Josep / el bon sol solet / lliscava i lluïa / pel carreró estret.» És un poema senzill, que no entenia i m'emocionava, pensava que quan deia sant Josep parlava del carrer de Sant Josep, que era el meu. Hi ha d'haver la música, per força, però també una captació racional errònia, potser per fascinació. La mare em cantava el Comte Arnau, una cançó popular que escoltava amb por i tremolor i la mare l'amorosia rient. Un article d'Eladi Homs a *Quaderns d'Estudi* explicava que havia fet una tria de poemes d'una certa amplitud i havia demanat als alumnes que triessin el que els havia agradat més i que –aquesta era la conclusió– els infants triaven d'ordinari els més bons.

I què creus que mou els alumnes a seleccionar els poemes?

El component social ha de jugar-hi un paper fort. Influeixen pare i mare, els veïns, els mestres, els llibres,

Al sanatori d'Eupen, 1958. (Foto cedida per Teresa Serrallonga)

els companys. Tot plegat predisposa a la poesia (o no). Hi juguen altres coses. Recordo que de petit m'encantava el *Llibre verd*, per la lletra, però també, i potser més, per les il·lustracions, que eren de l'Obiols: un gat, que em pensava que era de la veïna, el blat ajagut pel vent... Més tard, de manera conscient, em va impactar molt un llibre publicat per la Generalitat per a les escoles amb motiu del centenari de la mort de Goethe, el 1932, amb un pròleg de Riba. Me'l va regalar una mestra que l'havia salvat de la foguera del franquisme i, és clar, això jo ho sabia, de manera que s'hi afegia un component ideològic. La poesia, quan es llegeix en edats primerenques, no és

pas només la lletra, sinó també tot un contorn, artístic i extraartístic. Ara, Eladi Homs tenia uns alumnes *selectes*, ja socialment *seleccionats*? Hauria de saber-ho i no ho sé, i per tant no puc valorar prou la conclusió.

Els clàssics i les literatures antigues

El pas pel Seminari volia dir rebre una formació de literatura clàssica que no la donava cap més estudi?

Potser sí, però sempre hi ha la manera com te la donen. Al Seminari vaig avorrir grans autors quan estudiava Retòrica i Literatura Universal i Espanyola (poca d'universal, gairebé zero de catalana, i la castellana distorsionada). Vaig llegir i avorrir *Romeu i Julieta*, el *Hamlet*, la *Divina Comèdia*, el *Quixot*. De Verdaguer, veus? apreníem de gust, si més no jo, molts versos de memòria, i també de Costa i Llobera, de Maragall, de Sagarra, de Joan de la Creu. Posteriorment, Dante el vaig recuperar amb Sagarra (era bilingüe: m'aprenia també versos en italià), i després de conèixer en Triadú i en Riba, tots els altres. Pel *Quixot*, em va embalar la lectura de *La vida de don Quijote y Sancho*, d'Unamuno: vaig llegir l'obra de Cervantes de cap a cap amb una passió que encara em dura.

Per què creus que l'escola feia odiar la lectura?

Em costa d'explicar-m'ho, però és un fet. Potser per abús. A Alemanya vaig conèixer gent que havien avorrit Goethe. Hi ha alguna cosa important que no va bé. I no em refereixo als manuals ni als llibres de didàctica de la literatura, sinó a una cosa més immediata, que afecta professor i alumnes. Si el professor no encomana als alumnes l'entusiasme que li ha produït el descobriment personal, més o menys recent, de l'obra, tot queda en lletra morta. Si es produeix un corrent de simpatia entre professor i alumnes, llavors tot el que està bé resulta bo, i tot el que és bo els fecunda. És un misteri de transmissió biològica.

La lectura dels clàssics al Seminari va anar fent un pòsit?

Sí, però tampoc no sé com. Ens feien traduir Horaci. No hi entenia res, el traduïa malament, i encara avui no entenc per què em posaven bones notes. Què en va quedar? Una miqueta de llatí i un gran nom. Un gran nom és sempre un pòsit important. En català, imitava èglogues de Virgili. Quan vaig passar a filosofia, m'esforçava a tra-

(Foto cedida per Teresa Serrallonga)

duir tot sol Catul, Eurípides. Quan vaig passar a teologia, llavors llegia filosofia. Sembla que quan acabes uns estudis, estàs preparat per a recomençar-los. És una convicció meua que, poc o molt, tothom és autodidacte.

Creus que la societat actual ha abandonat el coneixement dels clàssics, penses que aquesta mancança es pagarà?

Els grans escriptors no els han pas abandonats, que jo sapiga. Els bons escriptors viuen del present i del passat, i si poden creen futur, i esdevenen clàssics. És una cadena biològica. A l'època del realisme social, a Catalunya uns quants volien imposar una ruptura absoluta, mentre els grans crítics de fora salvaven els grans romàntics i tota l'antigor. Sí, quan fas poesia amorosa de l'Egipte antic, dius als alumnes: això que té més de tres mil anys, què us sembla? Et responen: això és d'ara. El professor només ha d'informar de fets de civilització desconeguts del present. I ja està. L'essencial és la comprensió emotiva personal. Si el professor s'hi entusiasma, sempre hi ha una colla d'alumnes que també ho fan. Però tu, Carme, potser pensaves especialment en els clàssics grecs i llatins. És un problema de solucions diverses i difícils. Els programadors de plans d'estudis haurien de confiar més en l'autonomia dels professors i en la llibertat dels alumnes. I si consideràvem que hem entrat en un humanisme nou? Ja veus, jo he fet clàssiques i no sé què dir-hi. I no és pas que no enyori les classes de grec que feia al Preuniversitari, fent traduir i explicant Homer.

De fet, tu t'has interessat molt per aquestes literatures antigues.

Sí, al principi tant o més per una qüestió ideològica que

literària. Volia veure amb els meus ulls d'on venia l'educació rebuda. Em pensava que si anava a les fonts, podria aclarir-me. No vaig poder anar directament a les literatures més antigues i em vaig agafar a les clàssiques perquè tenia en Riba al davant i tenia esperances de traduir per a la Fundació Bernat Metge. Més tard, em vaig adonar que cinc mil anys d'història literària no són res comparat amb els dos o tres milions d'anys que pot tenir l'home. El profit que n'he tret, a més del literari, és la relativització del temps històric. Els grans problemes que plantegen míticament aquestes literatures són els mateixos que ens plantegem ara. El mite del bon control del foc o del progrés realment humà s'ha convertit en el mite del progrés pel bon domini de l'energia atòmica. És un exemple. Un text sobre l'art i el llenguatge d'un savi egipci que va viure ara fa 4.500 anys és d'una vigència radiant encara avui dia, etc.

El grup de Vic i la relació amb Riba

L'anomenat grup de Vic era un grup d'amics?

Sí. És un procés. De primer vaig connectar amb en Riubrogent, que tenia unes grans habilitats per a tot, música, dibuix, poesia, ciència. A més, tenia un piano excel·lent, un Chassaing, m'hi deixava estudiar i fins i tot em va fer tocar en un concert públic. Eren d'un curs an-

terior al meu en Josep Junyent i l'Esteve, que jo admirava en el camp literari, i quan vam ser tots al Seminari Major, a Vic, ens vam fer amics. Un any després van arribar en Toni Pous i en Cotrina. En Toni va portar en Grau. En Toni era una esca encesa. Això va coincidir amb el descobriment, per part meva, de Kierkegaard, i sobretot, per part de tots, de Hölderlin, i amb el coneixement personal de Triadú i, sobretot, de Riba. En Torrents va entrar en roda cinc anys després. Amb en Riba vam descobrir allò que per a mi és fonamental i que serveix per a respondre moltes preguntes: primer hi ha l'home i després l'acció poètica.

Això vol dir que l'admiració per Riba va ser primer com a home que com a poeta?

De primer va ser com a poeta, per les *Estances*. En el meu cas, també per les traduccions d'Èsquil. Però un cop el vam haver conegut, l'home va passar davant. L'admiració que ell sentia per nosaltres era, suposo, per la nostra joventut, que ell imaginava pura, ideal i «sagrada». Però va ser una època també de formació forta, d'aprofundiment, d'humanisme, per dir-ho amb una paraula vaga.

En un pròleg, Joaquim Molas diu que Riba us va unir. Vosaltres éreu els religiosos?

En aquest pròleg Molas explica el què i el com d'aquesta

Ramon Cotrina, Josep Grau, Josep Esteve i Segimon Serrallonga, quatre components vius del grup de l'antologia poètica *Estudiants de Vic, 1951*, publicada per ells mateixos amb pròleg de Carles Riba, acompanyats de Ricard Torrents. Els altres tres poetes de l'antologia eren Josep M. Riubrogent, Josep Junyent i Antoni Pous, el més jove, a qui Riba va adreçar el pròleg en forma de carta.

(Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

confluència entre la colla de Vic i la seva de Barcelona. Potser es pot sintetitzar en dues frases: «Riba ens va ensenyar a identificar la vida amb la literatura, més: amb la cultura» i «a plantejar l'obra literària en termes absoluts». D'altra banda, és una hipòtesi meua que Riba va tenir una experiència religiosa molt forta a Bordeus, quan va quedar a zero, i de cop i volta va experimentar una alegria immensa, des de la pobresa absoluta. Era una certesa de tipus místic (en dic *la il·luminació de Bordeus*). Això es reflecteix en tota l'obra posterior. Aquesta certesa li permetia de connectar amb gent que ell considerava profundament religiosa i, simultàniament, de prendre distàncies amb la gent que feia una professió ostentosa de religiositat. Aquesta distinció potser no la vam veure amb prou claredat mental en aquells moments, però la sentíem. Quan va enviar-me *Llàtzer el ressuscitat* demanant-me, a mi i als altres, que hi diguéssim la nostra, vaig quedar espantat, però com que era un atrevit, vaig opinar, i ell va fer-ne cas. Amb en Riba la relació no anava pas només de dalt a baix, sinó també de baix a dalt. Diguem que es va enamorar de la nostra joventut religiosa i, a Barcelona, de la joventut laica. Hi ha també una relació molt certa de la nostra poesia amb la poesia de Riba, però jo no he escrit mai poesia ribiana, en Toni tampoc, en Junyent tampoc. «Mestre és aquell que ens allibera», ens deia.

Us va tractar a tots igualment?

En Riba no ens va unir entre nosaltres, ja estàvem units, però ell no sabia exactament quina relació teníem. Potser temia que, tot i que fóssim amics, ell ens pogués crear conflictes. De cara a l'antologia, una carta la va enviar a en Junyent, una altra a en Toni: ho repartia. Pel que fa a la correspondència epistolar, només n'hi va haver amb en Junyent, amb en Pous i amb mi, que érem els tres que li escrivíem i que l'anàvem a veure.

El vostre, era un grup de joves idealistes?

I tant, i d'activistes. Vivíem junts en una closca que només podíem foradar idealment. Ens comunicàvem les vivències literàries, poc o molt les amoroses, les il·lusions i les ambicions de país, les lectures de tot tipus, llibres, revistes, cartes. Una carta d'en Cardó a un de la colla passava per totes les mans. Tot això feia de la colla un grup dens d'informació i ric d'ardències vitals. No vaig notar

mai en ningú cap sentiment d'enveja maligna ni d'afalagament estúpid. Ens admiràvem, ens estimàvem i ens sotmetíem a crítica. Volíem fer una revista, no vam poder, però en va sortir l'antologia. I el que no vam poder fer llavors, ho vam fer d'una manera o altra més tard. El jovent ha de formar grups d'amics. Em costaria de creure que a la nostra universitat no n'existissin alguns de forts. De cara a fora, manifestar-se topa sempre amb dificultats. Llavors n'hi havia unes i ara unes altres. Les dificultats poden ser insalvables, però que siguin insalvables no se sap fins que no s'ha provat de vèncer-les per tots cantons.

El poeta i la poesia

Quan et vas sentir poeta? Quan vas publicar la primera vegada?

Mai no havia gosat considerar-me poeta –una sola vegada vaig sentir-me un *poète maudit*, a Seva– i encara avui em costa. He arribat a un pacte amb mi mateix: és poeta aquell que fa versos. I així puc anar fent. Aquest rubor és segurament degut a la idea molt alta que tenia i tinc de poetes com Riba, Hölderlin, Rimbaud. Hi havia títols de llibres forts que m'impressionaven, com *Aprenent de poeta* de Palau-Fabra, *Anys d'aprenentatge* d'Espriu. Em commovien fets com el de Virgili, que demanava en testament que estripessin l'*Eneida*. En el punt d'aprenentatge encara hi sóc, i que sigui per molts anys. La segona part de la pregunta lliga amb la idea que tinc de la poesia: per a la persona només existeix el poema ja fet, per als lectors el poeta només existeix si ha publicat.

Què li demanes a un poema per considerar-lo bo?

Que m'il·lumini els ulls de l'esperit, que em regali l'orella de l'esperit, que em faci viure amb més cor, amb més cap i amb més sensualitat, tot junt; durant una estona, si és curt; durant una vida, si és llarg com la *Divina Commedia* o les tragèdies de Shakespeare. Als poemes dels meus contemporanis els demano que em commoguin. Als meus poemes els demano que no menteixin en res, que siguin fidels i lleials a la vida sencera i que cantin. Els demano, doncs, una cosa que m'és impossible. Però si no ho intento, em sento infinitament més traït per mi mateix, convençut com estic que tothom ha de crear (art o ciència o política o cases o pneumàtics o patates).

Les primeres publicacions

Vares començar a publicar els anys setanta?

Sí. Abans havia publicat cosetes, a vint anys, en revistes, com *El Bages* de Manresa o *Raixà* de Mallorca, en programes de festa major, de Torelló, de Roda. El 1950 vaig *tirar* a Cantonigròs. Vaig ser feliç de treure el quart premi, després de Riba, Manent i Sarsanedas. Ja no he tornat a tirar mai més enlloc. El pudor em frenava cada cop més. Algú diu que és per influència del rigor ribià. Potser sí, però les causes dels meus silencis són moltes i diverses.

Època de compromís polític.

En la teva trajectòria, la poesia va molt lligada a la història. El compromís t'ha privat d'escriure?

D'escriure, no; de publicar, depèn. El compromís amb el sacerdocí, sí; amb la política, no. He seguit l'evolució dels temps, però no m'he preocupat mai per la modernitat o l'originalitat, perquè, si escrius del que vius, per

força la teva escriptura ha de ser nova. Per exemple, a l'època del realisme social, des de la revista *Inquietud* no vaig oposar-me mai a la poesia realista, sinó a una gran part de la pobra poesia realista que es publicava al país, justament perquè fugia dels barems de qualitat que imposaven els grans teòrics europeus com Lukács o Brecht. La poesia d'aquí anava a una lluita política –això ja m'estava bé–, però sense la qualitat de llengua i la qualitat literària que calien a la nostra cultura. I jo anava a la meua, escrivint per exemple un poema llarg sobre el maig del 68, que en Torrents ha comentat a fons.

L'època del compromís polític t'unia a molts altres joves, fins i tot a visions determinades d'art?

Vaig conèixer gent madura i gent jove, vaig aprendre política activa, a l'Assemblea de Catalunya sobretot, a l'Assemblea d'Intel·lectuals, i també des de l'Executiu del Congrés de Cultura Catalana. Però aquest no era pas l'únic benefici. Abans ja havíem fet amistat amb estudiants de la Universitat de Barcelona, Joaquim Molas,

A Port de la Selva navegant amb J.V. Foix. Anys setanta. (Foto cedida per Teresa Serrallonga)

Antoni Comas, Albert Manent, havíem conegut, gràcies a en Triadú, a més d'en Riba, en Sarsanedas, en Palau i Fabra, en Romeu, gent que publicava la revista clandestina *Ariel*, on col·laboraven en Miró, en Tàpies, l'Espriu. El més important no era l'obra, sinó les persones. Parlant de jovent, hi ha una altra influència, imponderable però forta: lluitar amb joves i fer de mestre és aprendre contínuament, sobretot rebre energies juvenils. La meua joventut s'allargava i allargava. L'estada a la universitat de Lovaina i al sanatori universitari de Bèlgica, on hi havia gent de tot el món, ja m'havia fet adonar que tothom tenia els mateixos problemes, quatre o cinc. Em vaig treure del damunt el complex d'infraeuropeisme que expressava *Inici de càntic al temple* de l'Espriu. Pel que fa a les visions determinades d'art, no hi ha dubte que tot influeix en tot. Ara, la concepció de la poesia em ve d'abans, ja la tenia feta.

La revista *Reduccions*

Has estat des dels orígens a Reduccions. La revista és una altra il·lusió, una altra fita. S'ha convertit en la revista de poesia amb més prestigi i la més antiga del domini lingüístic català.

Això diuen. Al començament vaig dir: Si aconseguim de fer deu números, ja estarà bé. Anem pel 75. La vam crear perquè la revista *Inquietud*, que vaig dirigir literàriament del 63 al 67, la policia la va tallar en sec. I ja vam anar per una altra. Ens va costar quatre anys d'esforços «polítics».

Segimon Serrallonga, Jordi Sarrate, Lluís Solà, Miquel Martí i Pol i Ricard Torrents, l'equip de redacció de la revista *Reduccions*. Estiu de 1982. (Foto d'arxiu)

La idea de dedicar-la exclusivament a la poesia va ser d'en Lluís Solà. Tots ens hi vam avenir, en Martí Pol, en Ricard Torrents, en Sarrate, i els que ens van ajudar a arrencar el permís, com en Cortès, o bé econòmicament, com en Manel Anglada, en Pep Ylla-Català, el Dr. Altés, una munió de gent. En Toni Pous va posar-hi el nom. La primera portada volíem que fos d'en Picasso, perquè apuntàvem tan alt com podíem, però se'ns va morir. La maqueta i la primera portada van ser d'en Vernis. Després, hem tingut portades de Miró, Chillida, Dalí, Guinovart, Tàpies.

Traduccions

Les obres que has traduït, eren obres que t'interessaven personalment?

Les traduccions de la Bíblia les vaig fer per encàrrec. Vaig fer-ho tan bé com vaig saber perquè m'interessava de traduir per a la Fundació Bernat Metge, un dels meus somnis de jove. Em va servir, a més, per entrar en el riu de la literatura bíblica. El *Me-ti* de Brecht va ser també fruit d'un encàrrec. També hi ha traduccions o retraduccions a Textos Pedagògics que són meves, però anònimes. La resta de traduccions són totes de poesia triada.

De la poesia triada, quins llibres han estat més difícils de traduir o quines obres t'han impressionat més?

De *Les noces del cel i de l'infern* de Blake volia traduir-ne només la introducció, tan misteriosa, perquè la millor manera de llegir i entendre és traduir. M'hi vaig posar i ja no vaig poder parar fins al final: el riu se m'endua. Potser recordaràs que, quan vam començar l'Escola de Magisteri, vaig fer un curset sobre literatures no indoeuropees. Llavors vaig traduir moltes coses, algunes directament, altres indirectament, amb passió constant. De fet, m'agrada tota la poesia del món, la popular, la culta, la mitjana, l'antiga, la moderna, la xinesa, la maia. La humanitat, tan desgraciada i cruel, no para mai de crear bellesa. És una paradoxa.

L'escola de Mestres, Eumo, la Universitat.

Has viscut des dels orígens el projecte de l'Escola de Mestres i de la Universitat. Ha estat important en la teua vida?

Molt. Les meves timideses s'han accentuat en els mo-

Amb Ricard Torrents al Campus de Miramarges.

(Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Segimon Serrallonga, Ramon Camp, Montse Vilalta i Vinyet Panyella –actual directora de la Biblioteca de Catalunya– en una visita a la UV el febrer de 1997. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

ments de crisi, de creixement. Sense una persona com en Ricard Torrents no hauríem ni començat ni progressat. Tothom ho sap. Jo m'hi he fet tant com he pogut, però m'hi he fet de la manera que sóc. Diguem que en Ricard és un tot-terreny i jo un mini.

També has tingut una presència a Eumo.

Quan m'ha tocat, m'hi he fet com un lleó.

Aquesta presència a Eumo en què consistia?

En la direcció d'alguna col·lecció i sobretot, abans de passar a la Biblioteca, en la lectura i revisió d'originals i comprovació de traduccions. El meu pes es va exercir especialment en l'exigència de qualitat. La col·lecció de Textos Pedagògics ha estat el cas més gratificador. També em trobo molt bé enmig dels historiadors, a Referències, que dirigeix en Joaquim Albareda.

Biblioteca

Quins projectes, quines realitzacions destacades d'aquests anys a la direcció de la Biblioteca?

El creixement constant d'adquisicions (a més de crear un fons nou per a cada carrera nova) a un ritme relativament bo, la informatització, l'entrada al Catàleg Col·lectiu, l'ingrés en organismes bibliotecaris estatals. Ara necessitem pressupostos més alts i més autònoms, necessitem amb urgència disposar de molt més espai. Amb el compliment del Pla Director es podran per fi dur a terme projectes que de moment estan aturats o alentits.

De fet, aquesta biblioteca fa un servei a tots els universitaris de la comarca.

Als universitaris de la comarca i als de fora, perquè tenim estudiants de tot el país. I no pas només als universitaris: la biblioteca és oberta a tothom.

Projectes nous

Com veus la teva obra primera? No està tota publicada?

L'obra més primerenca és fluixa formalment. La vaig retocar el 1956 i la vull publicar. Hi ha una part de poesia amorosa inèdita, n'hi ha una altra de religiosa. Aquesta darrera em sembla encara una novetat, si descompto la publicada d'en Junyent i d'en Pous (la poesia religiosa de Riba i de Carner, de Foix i d'Espriu, són una altra cosa, deixant ara de banda la qualitat insigne de tots quatre). Vaig estar uns anys sense escriure'n, i l'any 68, sense que en Toni i jo ens ho diguéssim, hi vam tornar. I ja no he parat. Però vaig a raures.

Estàs treballant en alguna obra?

L'ordinador m'ha facilitat de treballar en coses diverses, tot i que també m'ha fet alguna mala passada. Hi ha un llibre de somnis, un altre de proses de creació, traduccions, dietaris, estudis... Els amics em diuen que, així com vaig publicar la poesia de 1950 a 1975, ara em toca de publicar la de 1975 al 2000. Però això ho he de fer jo, tinc un fotimer de poemes, he de triar, purificar, reduir, potser reordenar. El volum anterior ja era un llibre de lli-

bres. Aquesta vegada segurament que també ho serà, però dubto de l'ordenació cronològica. El que hi ha de nou, de molts anys ençà, és que ara en tinc delit, de publicar.

– *El tema del somni és important en la teva obra?*

– Els somnis de despertar sí, especialment els primers anys. Els somnis d'adormir, vaig començar d'anotar-me'n algun de força jove. Va ser un entrenament. Després en vaig apuntar cada vegada més. En tinc més d'un centenar. N'he de fer la tria per la qualitat literària que puguin tenir. Són somnis reals i és una mena de repte davant aquest món tan ric, complex i difícil que és la psicologia i

totes les psicosis que s'hi puguin afegir. Confesso que em sento molt fort davant de certes teories. Algun psiquiatre, alguna lacaniana, es pensen que me'ls *invento*, que són fruit de la meua imaginació de despertar. No en tinc pas tanta! Per què no en parlen una mica més amb en Freud, i encara més amb la gent?

– *Ets un escriptor amb obra calaix, amb obra per a publicar?*

– Ja veus que sí, i ara em dol. Quan em van demanar d'acceptar de fer-me soci d'honor del Pen Club, després de dubtar una setmana, vaig respondre que sí i vaig escriure un discurs d'*acció* de gràcies. Acció volia dir publicar. Potser finalment hauré perdut les manies.

Ronald Puppo, Ricard Torrents, Segimon Serrallonga, Carme Vila d'Abadal, Joan Triadú i Miquel Caballeria, durant un acte de la Universitat d'Estiu de 1997. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Segimon Serrallonga amb el president de la Diputació de Barcelona, Manuel Royes. Març de 1998. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Antoni Pladevall, Segimon Serrallonga i Just Palma, en la festa anual del Patronat d'Estudis Osonencs. Desembre de 1997.

(Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

L'Alcalde de Vic, Jacint Codina, Segimon Serrallonga i Víctor Sunyol a la roda de premsa de la Commemoració del VI Centenari del naixement d'Ausiàs March. Octubre de 1997.

(Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Segimon Serrallonga, activista

Jordi Vilarrodà

A l'esplanada del Seminari de Vic, el 28 de gener de 1977, Segimon Serrallonga intervé en un acte de protesta per l'assassinat d'advocats laboralistes al carrer Atocha de Madrid. (Foto: Jordi Puig)

Segimon Serrallonga, activista. Es prou agosarat que en parli algú que no ha compartit cap de les seves diverses militàncies –més que res per raons generacionals. Potser és aquesta distància el que no em deixa diferenciar clarament tots els vessants en què Segimon Serrallonga ha treballat al llarg de la seva vida: activisme cultural i activisme polític es confonen i esdevenen tot u, perllongació l'un de l'altre, formes diverses de treballar per uns mateixos objectius.

D'on arrenca el compromís cívic de Segimon Serrallonga? Possiblement aquest compromís és a la mateixa arrel del grup de seminaristes que l'any 1951 va publicar el famós recull *Antologia dels estudiants de Vic*, prologat per Carles Ribà. Un dels integrants d'aquesta excepcional generació d'intel·lectuals comentava, en una de les con-

verses prèvies a l'elaboració d'aquest article, que en el si del grup hi havia, des del primer moment, unes idees-força ben clares: la defensa «del país i de la llengua». El mateix Segimon Serrallonga, ho confirma en un comentari recollit a l'estudi *L'Assemblea de Catalunya. La lluita antifranquista a Osona*.¹ L'autor recorda que els problemes amb el contingut del pròleg van impedir que l'antologia pogués ser impresa, i que va acabar editant-se ciclostilada, igual com es feia amb les octavetes o pamflets polítics del moment, «i això va fer despertar una consciència: era impossible de menar una lluita per la llibertat de la llengua si no era tenint la llibertat a les institucions. Tot això en plena joventut i d'una manera vaga [...]».²

Llengua i cultura menen, doncs, cap a l'activitat política gent com Segimon Serrallonga. A l'obra esmenta-

1. Robert BERNAD, Josep BURGAYA, Jordi FIGUEROLA. *L'Assemblea de Catalunya. La lluita antifranquista a Osona*. Vic: Eumo Editorial, 1999.

2. *Op. cit.*, p. 34.

Segimon Serrallonga i Àngel Colom, durant la visita de l'aleshores Grup Mixt a la UV. Febrer de 1997. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

da, els autors dibuixen un perfil dels clergues que van participar en la lluita antifranquista, en el qual ell encaixa perfectament: «Molts posseïen un nivell cultural superior a la mitjana, havien estudiat fora i havien vist el funcionament democràtic d'altres països europeus [en el cas que ens ocupa, a la Universitat de Lovaina, a Bèlgica] i eren els únics –estem parlant dels que provenien del Seminari de Vic– que dominaven el català i havien tingut una especial sensibilitat cap a les qüestions nacionals.» Si a això hi afegim el fet que a l'Església bufaven els vents innovadors de l'*aggiornamento*, impulsats pel Concili Vaticà II, ja tenim la terra adobada perquè hi creixin les personalitats inquietes.

Les vagues idees de joventut van anar prenent concreció, i l'activisme més estrictament cultural es va complementar cada vegada més amb el polític. En el primer d'aquests àmbits, a finals dels anys 60, trobem Segimon Serrallonga col·laborant a la revista *Inquietud* o bé animant alumnes del Seminari en la publicació d'una revista –també ciclostilada– que porta per nom *Clar nit*, i on col·laboren joves que després seran molt actius a Osona i més enllà, com Àngel Colom, Josep Cumeras o Josep M. Romeu. La publicació contenia opinions que anaven més enllà dels temes estrictament culturals. Vistes des de

la perspectiva actual, és clar, iniciatives com aquesta poden semblar d'una certa innocència, però en aquella situació cada petita moguda era tota una conspiració..., i cada espai de llibertat que es guanyava, un pas endavant.

Les coneixences travades a través de les primeres lluites culturals acabarien cristal·litzant en moviments més amplis a principis dels anys 70 i, finalment, donarien lloc a l'Assemblea de Catalunya, el gran fòrum aglutinador de l'oposició a la dictadura, on Segimon Serrallonga tindria un paper destacat a través del PSUC. Havia començat a militar-hi el 1968, de la mà d'Antoni Gutiérrez Díaz i Josep Solé Barberà, com una via per ampliar i compartir aquell activisme que fins llavors menava de forma més aïllada. Serrallonga estava «cansat de fer de franc tirador» i de poder expressar-se i influir en el jovent «només a través de les classes, que era molt poca cosa, i era d'un risc isolat».³ La seva entrada al partit va ser un acte pioner: la militància d'un sacerdot en un partit de l'esquerra marxista no era, ni molt menys, freqüent, però ell s'hi abocava amb plena consciència. Havia posat com a condició que no tingués traves per la qüestió religiosa «ni en negatiu ni en positiu», i se li va respectar. L'altra reserva mental de Segimon Serrallonga era sobre la postura del PSUC respecte a la qüestió nacional: «Van treure els Estatuts del PSUC on es definia com a partit nacional dels treballadors de Catalunya. I amb això vaig ingressar immediatament».⁴ Més endavant veurem que no tot seria tan senzill.

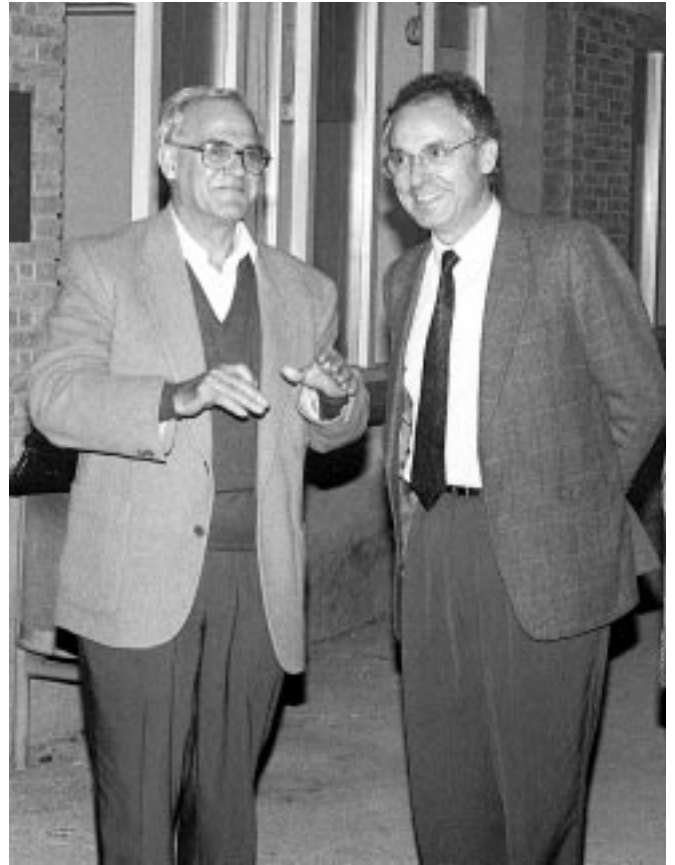
El treball de Segimon Serrallonga en el PSUC es portaria a terme en dos fronts: a Barcelona i a Osona. A la capital, formava part d'una cèl·lula que editava la revista *Nous horitzons*, i de la qual formaven part altres intel·lectuals: Dolors Folch i Xavier Folch, els historiadors Josep Fontana i Josep Termes, el filòsof Manuel Sacristán o el sociolingüista Francesc Vallverdú, entre altres. A la comarca, una de les primeres accions que portaria a terme seria a través del moviment Solidaritat –una xarxa de comissions creades a diversos llocs de Catalunya per donar suport a famílies de presos. Corria l'any 1970, i Serrallonga –juntament amb Xavier Roca, un altre dels promotors del comitè– va buscar el suport d'altres persones, en el cercle del Cine-Club Vic (CCV), una de les entitats

3. *Op. cit.*, p. 299.

4. *Op. cit.*, p. 300.

culturalment més actives d'aquell moment. L'any 1971, des del nucli del PSUC de Torelló, participa activament en les discussions prèvies a la constitució de l'Assemblea de Catalunya,⁵ incidint sobretot en les qüestions relatives a la identitat nacional catalana i el dret a l'autodeterminació. Els contactes travats en aquests mesos també donarien com a fruit la creació de la Taula Unitària d'Osona, on hi havia representants de la Comissió de Solidaritat, de diversos sectors socials (estudiants, treballadors, professionals...) i de partits com el PSUC. Segimon Serrallonga seria el representant de la Taula Unitària en la Comissió Permanent de l'Assemblea de Catalunya fins a la confluència dels dos organismes, el 1974.

Van ser anys d'activitat intensa. I de risc, és clar. El franquisme no perdonava, i fins al final es va mostrar actiu en la repressió. En aquest sentit, un dels episodis més destacats va ser el que van viure, el 28 d'octubre de 1973, els assistents a la IX sessió de la permanent de l'Assemblea, que es reunia a l'església de Santa Maria Mitjancera de Barcelona. La policia va irrompre al temple i va detenir 113 persones de les aproximadament 150 que hi havia. Segimon Serrallonga va ser un dels que va poder escapar de la detenció i fugir cap a Vic, on va haver de passar uns dies amagat. No seria aquest el darrer episodi repressiu que viuria Segimon Serrallonga. El 8 de setembre de 1974, en la XI sessió de la permanent que es feia al Col·legi de les Escolàpies de Sabadell, no va tenir tanta sort i va ser detingut juntament amb tots els altres participants –un total de 67 persones, entre les quals també hi havia el cantant Rafael Subirachs. El van traslladar a la tristament famosa Jefatura Superior de Policia, a la Via Laietana de Barcelona, on el van tenir tres dies –un dels quals sense menjar– fins que va passar a disposició judicial i el van deixar en llibertat. Mentrestant, a Osona, s'articulava el suport als detinguts a través de la Comissió de Solidaritat; altres persones s'hi van interessar, entre elles el bisbe de Vic, Ramon Masnou. Tot i això, el doctor Masnou acabaria fent una amonestació verbal a Segimon Serrallonga, un cop alliberat i aprofitant que li feia una visita de cortesia per agrair-li les gestions. D'aquí naixeria un distanciament entre un i altre: l'actitud del bisbe de Vic contrastava amb el suport implícit que l'Assemblea rebia d'altres bisbes de Catalunya.

Segimon Serrallonga i Rafael Ribó, durant la visita del grup d'Iniciativa per Catalunya als EUV el 6 de novembre de 1992.

(Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

El 1974, l'Assemblea de Catalunya decideix descentralitzar el funcionament, i crear assemblees comarcals. En el cas osonenc, el procés es farà a partir de la Taula Unitària, i també amb una participació destacada de Segimon Serrallonga. Ell va ser, per exemple, un dels redactors del document fundacional de l'Assemblea a Osona, un text que posava èmfasi en l'opressió franquista a la nació catalana. Aquest seria, justament, un dels cavalls de batalla de Segimon Serrallonga, tant dins del PSUC com a la mateixa Assemblea. El 1971 va fer arribar al Comitè Executiu del PSUC un text molt crític amb la postura del Partit Comunista d'Espanya (PCE) sobre la qüestió nacional. La postura decidida de Segimon Serrallonga en aquest afer l'allunyava de la sensibilitat majoritària del PSUC, però el convertia en la persona ideal per dialogar amb altres sectors presents a l'Assemblea més decantats cap a l'autodeterminació, com el Partit Socialista d'Alli-

5. La primera sessió plenària va tenir lloc el 7 de novembre de 1971, a l'església de Sant Agustí del barri del Raval de Barcelona.

berament Nacional (PSAN), que a Osona tenia una força notable. «Com en Xavier Roca, en Segimon Serrallonga era un home-pont, una persona que cimentava i amb qui es podia consensuar», ha explicat Lluís Solà, un dels homes del PSAN a l'Assemblea. A més, la seva influència en sectors concrets –el món de la cultura i de l'ensenyament– era notable. El seu prestigi intel·lectual el situava per damunt de determinades picabaralles.

Amb l'arribada de la democràcia i la dissolució de l'Assemblea de Catalunya, el 1978, l'activisme polític va anar perdent pes en l'activitat de Segimon Serrallonga, en favor de les tasques culturals que, de fet, no havia bandejat mai. La prova més fefaent és la creació de la revista de poesia *Reduccions*, el 1976, després d'un llarg procés començat a principis de la dècada. Noms destacats de la

cultura osonenca van intervenir, al seu costat, en la gestió i arrencada d'aquest projecte que encara avui perviu: des de Miquel Martí i Pol a Josep Grau, Jordi Sarrate, Antoni Pous, Ricard Torrents o Lluís Solà. Alguns d'ells –com el mateix Serrallonga o com Solà– havien participat anteriorment en una altra publicació cultural d'àmbit més general, *Inquietud*. Segimon Serrallonga participaria també d'una forma molt activa en les sessions del Congrés de Cultura Catalana, entre els anys 1975 i 1977. Entràvem, però, en una altra època, en la qual els intel·lectuals deixarien de tenir l'activa participació política que havien mantingut durant la darrera etapa de la dictadura i els primers anys del postfranquisme. Potser els nous temps demanaven massa claudicacions, i no tot-hom estava disposat a assumir-les.

Raimon, Quim Capdevila, Ricard Torrents, Segimon Serrallonga i Anton Granero. (Sense datar). (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Breus notes sobre Segimon Serrallonga, professor

Antoni Tort

Es fa difícil escriure un text articulat i ben treballat sobre la tasca d'un professor del nostre centre de qui celebrem el setantè aniversari. Compartim amb ell la quotidianitat d'un present ric d'incerteses, però també de possibilitats, i compartim moltes inquietuds en el marc de la Facultat d'Educació, d'Eumo Editorial i, en definitiva, de la Universitat de Vic. És per això que no és el moment, o si voleu, no em veig capaç d'escriure un article sistemàtic sobre la seva trajectòria com a docent. Esbosso, en tot cas, fragments a penes treballats, petits apunts d'avui mateix i de fa anys, que insinuen alguns trets de Segimon Serrallonga, professor.

* * *

El disset d'octubre de mil noucents setanta set, disset professors dirigits per Ricard Torrents iniciaven l'activitat acadèmica de l'Escola Universitària de Mestres «Balmes» de Vic. Avui celebrem els setanta anys d'un d'aquests disset «docents fundacionals». Si hem de fer cas de les propietats màgiques de les xifres, tal com ens recorda sovint la nostra admirada professora de didàctica

de les matemàtiques i col·lega M. Antònia Canals, que també ha fet setanta anys fa ben pocs dies, haurem de concloure que l'inici de l'Escola Universitària de Mestres no podia néixer amb més bons auguris. A qui signa aquestes ratlles també li agrada fer notar que l'any 1977 es complia el centenari del naixement d'un dels pedagogs catalans més preocupats per la formació de mestres: l'heterodox i interessantíssim Joan Bardina. En fi, les coincidències que s'esdevenen en la vida de les institucions i de les persones són cruïlles plenes de significat i, qui sap, potser menys atzaroses del que sembla. Aquella Escola Universitària de Mestres «Balmes» s'ha convertit avui en Facultat d'Educació, amb vuitanta professors i mil alumnes que cursen set titulacions universitàries en el marc de la Universitat de Vic.

Segimon Serrallonga s'incorpora, doncs, als nous estudis universitaris des del primer moment i després d'un llarga trajectòria com a professor de literatura en els altres nivells del sistema educatiu. Un nombre força significatiu dels qui seran els seus futurs col·legues universitaris l'han conegut ja com a professor de literatura en vells batxille-

Professors i estudiants de Magisteri del curs 1985-1986. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Professors i estudiants de Magisteri del curs 1986-1987. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

rats. La vinculació i la complicitat de Segimon Serrallonga amb el projecte universitari de Vic són absolutes.

Llegir i repassar els programes de les assignatures de literatura catalana i universal que Segimon Serrallonga ha anat impartint en aquests vint anys i escaig de la vida de l'Escola/Facultat ens pot orientar sobre quin és el concepte de la literatura que el professor, en la seva singularitat, i la institució com a tal, han volgut transmetre als futurs mestres del país. Es troben en els fulls impresos i en les guies dels estudiants; és a dir, n'hi ha constància escrita. Però és només una petita part d'allò que compta. Un any es va «encallar» en Joan Maragall i va dedicar-li tot el curs. No va tractar cap més autor dels que hi havia en el programa i, al final del curs, després d'un breu desconcert, professor i alumnes varen assumir, còmplices, el desenvolupament irregular d'una assignatura en què la passió per la literatura va superar el càlcul metodològic. Alguns d'aquells privilegiats estudiants encara ho recor-

den com un dels seus millors moments com a alumnes. Varen aprendre literatura i varen aprehendre la passió per la literatura. I encara avui en parlen intensament. Perquè, «qui gosaria negar la influència educativa que pot tenir el fet de sentir parlar de la grandesa, tot i ésser-nos desconeguda?»¹

Recordo un sopar a l'antiga fonda Dinarès en què la conversa amb els estudiants girava al voltant de temes pedagògics. Val a dir que un dels trets característics d'un llarg període del nostre centre ha estat la importància de l'univers extraacadèmic: sopars, discussions, i matinades compartides per professors i alumnes que es convertien en un àmbit formatiu d'importantes conseqüències per al desplegament vital de molts dels participants. (Avui, la congestió que envaeix moltes dels nostres paràmetres personals i socials ha fet afluir aquesta dinàmica). Els comentaris sobre quines han de ser les virtuts dels mestres i quins són els condicionants de l'eficàcia docent van portar els estudiants a criticar continguts i paradigmes

1. T. MANN. *El doctor Faustus*. Barcelona: Edicions 62, 1992.

tractats a les classes de pedagogia. Quan la conversa ja canviava de tema, Segimon Serrallonga demanà amb ve-hemència, tot traient-se les ulleres i amb un rictus facial molt propi: «I la força de les conviccions del mestre?» Era una interpel·lació socràtica per marcar el punt neuràlgic del fer de mestre. Ningú tractà de replicar-lo tècnicament, no era el cas. Colocà en l'ànim dels joves alumnes i professors els conceptes primigenis que es troben a les arrels etimològiques del mot «professor»: la vocació espiritual i la declaració de les pròpies creences.

La tasca d'ensenyar literatura, crec que Segimon Serrallonga l'ha entesa sempre com una relació de persona a persona. Fossin quines fossin les circumstàncies: el nombre d'alumnes per aula, l'avaluació, l'estatus de l'assignatura... L'interès per l'estudiant com a persona és un tret ben característic de la seva docència; la qual cosa es complementa i no es contradia amb l'exercici d'una severa i estricta justícia a l'hora de jutjar el treball de l'alumnat. I, al mateix temps, quan un alumne li ha demanat consol o ajuda, en Segimon ha estat al seu costat. En els anys que fa que el tracto, no li he sentit mai un comentari genèric, despectiu, de superioritat intel·lectual i generacional, envers els joves d'avui. Estima la joventut i respecta profundament el procés d'esdevenir persona. «Cap moviment cultural no podrà dispensar mai un alumne de convertir-se en home per damunt o per dessota, segons com es miri, de les modes, ni que siguin les del vestir», escriu Segimon Serrallonga en la lliçó inaugural del curs acadèmic 1983-84, que caldrà reeditar en algun moment.² És massa important aquest procés per despotricar superficialment sobre les mancances culturals i socials dels joves.

Enmig del soroll distorsionador de la instrumentalització mediàtica i de les batusses corporatives al voltant dels mestres i de l'ensenyament, cal retornar a les clares paraules de Segimon Serrallonga en un article aparegut a la

premsa local en el qual recordava una mestra de la seva infantesa, a Torelló. El text acaba així: «Els bon mestres són com els enamorats. Les persones que estimen, pel sol fet d'estimar, ja són importants. Els bons mestres s'assemblen a la raça dels enamorats també en una altra cosa: sempre en surten de nous».³ Un antídoto contra els apocalíptics de l'ensenyament actual.

Goethe va escriure que el deure s'esdevé quan hom estima allò que un mateix s'ha imposat.⁴ L'acció pedagògica de Segimon Serrallonga té un vessant polític. Sempre el té, encara que hom no vulgui. Paideia i polis van juntes. El nostre professor s'ha imposat el deure de compartir coneixements i inquietuds amb joves col·legues, professors i alumnes, dels vells temps i també dels nous. El despatx probablement més auster de la universitat ha estat un lloc importantíssim per un grapat de persones, d'on n'han sortit inquietes i enriquides. Hi ha, en aquesta activitat per a la qual sempre ha cedit el seu temps, un sentit polític, de voluntat de construir una nació i una societat cultes, com varen fer els seus mestres. I aquest és un fil sovint invisible. En el nostre món contemporani tan aviat s'enalteixen públicament pensadors de gruix discutible com es decreta la mort definitiva de l'espècie dels maîtres-à-penser. Però avui mateix al despatx de la biblioteca de la UV, com també segurament en qualsevol ignorada i menytinguda escoleta d'algun lloc del món, hi ha mestres que continuen allargant el fil invisible i indivisible del saber.

Al món grec, el poeta, el polític i el savi representaven la més alta direcció de la nació, tal com ens explica W. Jaeger a la seva monumental *Paideia* (traduïda ben aviat al castellà per Joaquim Xirau des del seu exili a Mèxic).⁵ Són altres temps i altres èpoques, però, per a molts de nosaltres –i sense ànim de solemnitzar–, en Segimon Serrallonga representa i encarna en la seva persona aquesta triade.

2. S. SERRALLONGA. *Llegir els clàssics amb Riba*. Lliçó Inaugural del curs 1983-84. Escola Universitària de Mestres «Balmes». Vic, 1994.

3. S. SERRALLONGA. «Els mestres morts i la primavera». *El 9 Nou*, Vic, 13/9/1991.

4. J. W. VON GOETHE. *Màximes i reflexions*. València: Albatros, 1992.

5. W. JAEGER. *Paideia*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1981 (Sisena reimpressió).

L'assenyada rauxa

La poesia de Segimon Serrallonga

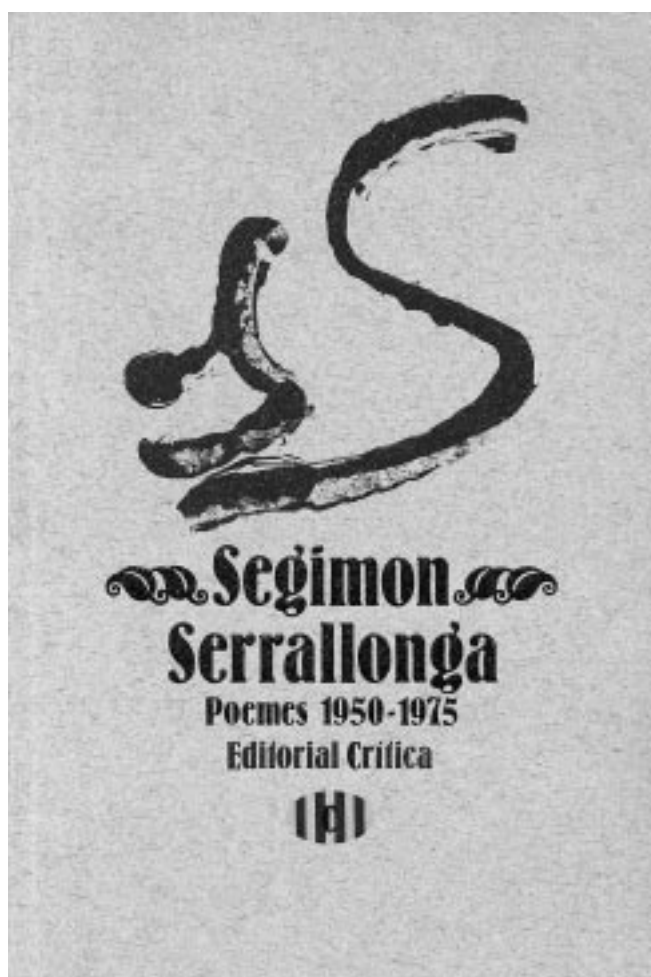
Víctor Obiols

*És fe meva que la paraula és molt potent,
però no acostuma a ser decisiva.*

Segimon Serrallonga

La primera impressió, quan s'entra en contacte amb la poesia de Segimon Serrallonga, és, d'una banda, d'elements físics: llum i força, irradiades a una tal intensitat que difícilment deixa indiferent a qui les copsa; de l'altra, i no pas amb menys enlluernament, de sortilegi i visió –elements màgics. Qui creu en la potència de la paraula, creu també en el rescat per la paraula, i qui hi creu, pel mer fet de creure-hi, és que, per començar, ja pot molt. L'afegidura del talent és, fins a cert punt, un fet lateral, però que cal saludar com a benedicció perquè és gràcies a aquest do, certament, que qualla, substanciosa, la matèria poètica. Celebrem, doncs, l'existència d'aquesta obra i del seu faedor, que pren, com qui diu, el relleu en la cadena de la Gran Tradició, aquella que conjuga l'instrument ben afinat, amb una exigència formal a voltes tota carneriana, amb la meravella inspirada del diví, la que fa clars els misteris, o els vela quan el que es fa valer és el silenci. L'acord foixià de Raó i Follia, raó superior, naturalment, i follia santa, a cavall entre la del boig de la torre del Neckar i la del gran Arthur, l'adolescent de les soles de vent. El poeta preserva i cultiva en ell, com una joia rara, la capacitat de sorpresa davant el real, i el transmuta així en vers. Tot això elaborat des de la més radical sinceritat i des d'una fe de pedra picada –ja ho afirma a l'epígraf que encapçala aquests mots– en la paraula poètica («no creguis res que en vers no entri», diu en un poema). Salvar els mots i salvar-se és tot un. Això ha de tenir per força repercussions més enllà de l'àmbit personal. Potser, en el fons, sí que arriba a ser decisiva, aquí, la potència de la paraula.

El qui, assedegat, s'acosta a la lectura d'aquesta poesia pot estar segur de saciar-se, i si no ho aconsegueix és que potser no n'és el moment, o tal vegada l'autor fa seva la

Coberta del llibre publicat per Crítica, l'any 1979.

sentència òrfica: «jo tan sols parlo per als qui estan en obligació d'escoltar-me». La música l'encantarà per l'art mateix, justament, de l'encantament, del do embruixat, i els mots el fascinaran pel lloc que ocupen en el vers, que sembla tan naturalment assignat que fa quasi invisible la trama subtil de l'ofici. La feina de travar i teixir mots a l'obra no és, en veritat, feina. És una disposició de l'ànim quan canta, i, en ball de mots, s'arreglaren sobre la pàgina, un cop el poeta se'ls ha fet avinents a ell mateix, els versos. Davant d'aquesta tessitura poètica se sent –s'imposa al lector– la constatació de la seva necessitat.

No hi ha lloc en ella pel superflu, pel formalisme buit o ornamental, pel lluïment tècnic. Els poemes exhaleu sempre un tremp de vigorosa humanitat i el grau d'empatia que s'hi respira és notable. Les *lletres de goig a Tòni Pousés* un dels poemes més commovedors de la lírica catalana de tots els temps, comparable a *Nadal* de Salvat-Papasseit, a *En la meua mort* de Rosselló-Pòrcel o a *Sunt Lacrimae Rerum* de Joan Vinyoli, per posar exemples esparsos i més o menys propers.

La poesia de Serrallonga pertany de ple a les lletres contemporànies i constitueix una fita indiscutible en l'evolució de la lírica catalana. L'assimilació que fa de la tradició és prodigiosa, com ho és també, si tenim en compte la cronologia vital dels poemes, la maduresa de la veu, que ja l'any 1954 (a *Poemes de joventut, II*) recrea, per exemple, amb invenció de mestre, un sonet mallarmè. L'ètica de la forma, però, no ha distret el poeta, i és per això que no s'empatolla. De fet, la selva de les correspondències ja és antiga (la trobem en la cosmologia de Giordano Bruno). Per a Serrallonga, poeta docte, Mallarmé és segurament una anècdota exquisida, i –per la via de Riba– l'interpreta exquisidament, però ell reconeix sens dubte el cratilisme profund del simbolisme. La paraula crea el món, sí, però per a Serrallonga diríem que també hi ha d'haver lloc per a l'impur, per a descriure, indicar, representar, acusar, blasmar, manifestar... (la lliçó de Brecht no ha estat obviada). La retòrica no ha de ser substància de l'obra. Serrallonga ha sabut conjugar les grans tradicions estrangeres amb la seva pròpia, i si té ben apamada la llengua ben viva de la Plana (amb Verdaguer al darrere) no és menys cert que s'ha empeltat de la llengua literària antiga del seu país, amb el bell costum de la lectura quotidiana d'unes pàgines de Lull, de March, dels trobadors, de les Cròniques, dels Usatges o de Roís. «La boira és presa per la llum brancuda» podria ser un vers, gairebé, d'Arnaut Daniel.

En aquesta estimable poesia tot hi és estrictament, netament, posat i dit per virtut d'una autenticitat sense concessions, fruit de l'agudesia lúcida d'un ull que sap llevar la crosta de la realitat vulgar (prosaica) per arribar al

Real poètic –i la revelació de la realitat, cal no oblidar-ho, pot conduir a l'experiència extàtica. En allò que té d'original s'hi pot destriar el palpit d'un reconeixement ancestral, i és pel reconeixement que es pot atènyer la revelació. Llegir de veres aquesta poesia significa abandonar-se a una correntia magnètica, experimentar, en la mesura de la capacitat sensitiva i de la disposició anímica de l'individu en un moment donat, l'absolut d'aquesta aventura del verb, patir-la venturosament per sortir-ne transformat. Valéry ho recorda: l'obra d'art *actua* en la ment del llegidor. Aquesta és la mena d'experiència de lectura que ens remet a la veritat de la literatura: tan sols aquella escriptura concebuda, com deia Kafka, com a forma de pregària, pot arribar a incidir en el lector, en la vida imaginativa del lector. Quan una poesia demana ser rellegida, per bé que pugui no arribar a ser entesa totalment des d'un punt de vista lògic, que no cal, (i no parlo només de l'inefable o del balbuçeg mistic, sinó també d'aquell feliç automatisme proper a l'estat –verbal– de gràcia), quan una poesia demana la sol·licitació de la memòria, en suscitar aquest doble plaer, sensible i intel·lectual, cal que ho reconeguem i que en manifestem el goig. Així esdevé perdurable la paraula d'un poeta, perquè ens fa companyia, ens nodreix i ens fa més alts espiritualment. Podrà parlar-se un dia, ja amb el cap més fred, dels àmbits temàtics de la poesia de Serrallonga (l'amorós, el cívic, el mistic) endemés de la seva pràctica intertextual, el diàleg amb una munió de tradicions i l'anostrament constant dels poetes que estima. La feina exegetica ja la van iniciar fa anys el doctor Molas i el rector Torrents. En aquest moment em plau tan sols d'assenyalar la bellesa dels esclats, dels brols i de les florescències d'aquesta impetuosa natura poètica. Perquè celebra la vida, l'amor (*vinculorum vinculum*), la poesia, la intel·ligència, el llenguatge –els béns supremes–, i perquè el poeta es transcendeix a través de la seva llengua, recercant, conciliador, tant el mot just com la incantació que fascina. I és només des de la saviesa –erudició apassionada doblada de vida viscuda, o aquesta rauxa plena de seny poètic– des d'on es pot operar un miracle com aquest.

Les traduccions de Segimon Serrallonga: Guia de viatge

Ramon Farrés

«La meva traducció de *Les nocces*(...) nasqué en principi d'un impuls de creació davant l'estrany poema que presideix el llibre. Vaig creure que era una pura reverberació d'idees i mots, d'una tal potència, però, que m'obria camins infinitament lliures. La sorpresa m'aferrà de seguida que vaig posar-me a la feina: Blake em sotmetia implacablement a la literalitat del text i a tot allò que aquella literalitat comportava de sentit som i de sentit fondo; em sotmetia fins a la puntuació, com si fos una ideologia. ¿Una ideologia de punts i comes? Sí. Aquell anar a les arrels de la natura es corresponia amb aquest anar, si més no simbòlicament, a les arrels de la cultura escrita. Per això, a la inversa de les traduccions d'Alcman o de Píndar, ja no podia donar per traducció una lectura moderna de *Les nocces...*, sinó fer-ne una lectura que reflectís les fondàries d'un home i d'una època. Un impossible. D'aquesta passió per l'impossible, n'han sortit traducció i pròleg.»

Aquest passatge, extret del pròleg a la traducció de *Les nocces del cel i l'infern*, de William Blake (Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall, 1981), és revelador del paper que té la traducció en la personalitat i l'obra de Segimon Serrallonga. Tal com explica ell mateix al fragment citat, el procediment habitual que el porta a traduir un text –generalment un poema– comença amb la impressió causada per la lectura del text en qüestió, que li provoca «un impuls de creació» i li obre «camins», i acaba amb l'escriptura d'una versió «moderna» del text. Moderna i personal, caldria afegir-hi, tan personal que passa a ser un text propi del poeta Segimon Serrallonga. És el cas dels textos d'Alcman i de Píndar que ell mateix dóna com a exemple, i que podem trobar al volum *Poemes 1950-1975* (Barcelona: Crítica, 1979), el qual recull la seva obra de creació poètica d'aquells anys.

En el cas d'Alcman, Serrallonga espigola 16 versos d'un poema que en té més de cent per escriure el seu particular «Homenatge» al poeta. En el cas de Píndar va més enllà encara, ja que primer tradueix tres fragments d'un

Davant l'original d'una coberta de Guinovart per a *Reduccions*, 1998. (Foto: Jordi Vila).

poema i després en dóna quatre variacions pròpies. El mateix fa amb un sonet de Shakespeare, que primer tradueix i després varia en sis interpretacions personals. I encara hi ha altres casos –Rimbaud, Ts'en Ts'an, Juvenal...– d'aquesta mena de traducció/apropiació dintre del volum esmentat i també a *Eixarms* (Barcelona: Lumen, 1974), l'altre llibre de poemes publicat per Serrallonga.

En un article sobre el llibre de Joan Vinyoli *Cants d'Abelone*, escrit a partir del «Cant d'Abelone» de Rilke, Serrallonga parla de la «dificilíssima llibertat per la qual el traductor aconsegueix de primer la comunió de l'home que és ell amb l'home que és o fou l'altre i aconsegueix per aquí i només per aquí la comunió del poeta

amb el poeta» (a *Reduccions*, 20, p. 64). Aquestes paraules, extretes de context, poden llegir-se com una descripció del procediment que ha seguit el mateix Serrallonga en la traducció dels poemes d'altri inclosos a la seva pròpia obra poètica.

En el cas de Blake, l'impuls inicial va ser el mateix, com hem vist, però aquí Serrallonga va topar amb l'oposició del text, que el sotmetia a la «literalitat» i no li permetia, per tant, apropiarse'n. Com a conseqüència d'això, Serrallonga va haver de canviar l'objectiu, i en lloc de donar una lectura «moderna» i personal, va decidir intentar oferir «una lectura que reflectís les fondàries d'un home i una època», i d'aquí va sortir el llibre esmentat més amunt amb «estudi preliminar, traducció i textos complementaris a cura de Segimon Serrallonga». El tipus de traducció, doncs, que podríem anomenar convencional, però que en el cas de Serrallonga constitueix l'excepció de la norma que acabem de descriure. I d'excepcions d'aquest tipus n'hi ha tan sols dues més en la seva trajectòria com a traductor: els llibres *Saviessa* i *Eclesiàstic* de l'edició de la *Bíblia* de la Fundació Bíblica Catalana (Barcelona: Alpha, 1968), per als quals escriu també la introducció i les notes, i l'obra de Bertolt Brecht *Me-ti. Llibre dels canvis* (Barcelona: Empúries, 1984), en què es limita a donar-ne la versió catalana.

A mig camí entre les recreacions poètiques i les traduccions d'aparença més convencional, l'obra de Segimon Serrallonga com a traductor –si més no l'obra publicada– es completa amb una interessant selecció de poesia assíria, babilònia, egípcia i hebrea que va aparèixer l'any 1981 a la revista *Els Marges* (núm. 21) amb el títol genèric de «Poesia Antiga».

Aquest repàs sumari de les traduccions de Segimon Serrallonga revela dues coses. La primera és que Serrallonga disposa d'una formació lingüística extraordinària, que li ha permès traduir de l'hebreu, del grec antic, de l'anglès i de l'alemany, per esmentar només les traduccions de més extensió. I la segona, que els seus interessos literaris –i per extensió humans– són amplíssims: des de les grans civilitzacions de l'antiguitat fins a Brecht, passant per la Grècia arcaica, la Roma clàssica, Shakespeare, Blake i Rimbaud, entre altres. És per això que llegir les traduccions de Serrallonga és emprendre un viatge apassionant per alguns dels territoris més subjugadors de la literatura de tots els temps.

Coberta de la traducció de l'obra de W. Blake.

Segimon Serrallonga, corrector

Andreu Roca

Dues anècdotes d'entre les moltes que he viscut durant els anys de treball a Eumo Editorial em serviran per presentar la tasca de correcció i edició de Segimon Serrallonga.

L'any 1995, vaig assistir com a alumne al curs «Anàlisi del Manuscrit i Ortotipografia», organitzat pel Gremi d'Editors de Catalunya. El dia que es parlava de la correcció, el professor va dir que, quan arriba un original a l'editorial, la majoria de professionals el sotmeten a la correcció automàtica d'ortografia i lèxic de què disposen alguns programes informàtics. «La correcció d'estil no és rendible», va concloure. A l'acte vaig demanar la paraula i vaig afirmar davant de tothom que Eumo Editorial feia la correcció gramatical no automàtica i la correcció d'estil, i que les continuaria fent. «Ja ho suposo», va contestar el professor, «us segueixo de molt a prop i sempre he constatat la qualitat de les vostres edicions.»

La majoria de publicacions que aquell noi havia repassat i que li permetien de respondre d'aquella manera a la meva intervenció havien passat per les mans o pels ulls de Segimon Serrallonga, que hi havia fet la doble tasca de correcció i edició. Segons diu ell mateix, corregir vol dir «aconseguir una llengua tan pròxima al real com sigui possible, bastida com una casa damunt els fonaments seculars, amb un sostre alt i esbarjosament obert als quatre vents, una llengua forta i expandida...». I editar vol dir posar els

textos a l'abast del lector amb «netedat, claredat i ordre».¹

I aquí va la segona anècdota: un dia vaig anar a la biblioteca a fer unes consultes i ens vam saludar un moment. Li vaig comentar que estava llegint una traducció de l'anglès i que tenia molta feina a introduir-hi el tractament català de «vós», que hi esqueia molt, en substitució del tractament de «tu» anglès, que la traductora havia conservat. Després de constatar que aquesta noia segurament no sabia francès, perquè el «vous» francès l'hauria emmenada al «vós» català, em va confessar: «Andreu, tu i jo hem estat els últims.»

Deixant de banda el fet que, efectivament, el tractament en qüestió pràcticament s'ha perdut, l'anècdota em serveix per subratllar que una bona correcció i una bona edició han de cercar la genuïtat de la llengua, i que el bon corrector i el bon editor han de tenir, certament, aquell sentit lingüístic que els fan evitar girs i expressions que, tot i ser gramaticalment correctes, poden ser substituïts per altres de més genuïns i propis, que no es troben en cap aplicació de correcció automàtica. Crec que en aquest darrer aspecte, Segimon Serrallonga també ha estat un veritable mestre.

Ara, els que li anem al darrere tenim el deure i el repte de saber ser dignes de rebre el seu llegat.

1. Vegeu MIRAMARGES, núm. 25 (maig del 2000), p. 27.

L'equip d'Eumo Editorial l'any 1984. Segimon Serrallonga, Victòria López, Mercè Ocaña, Miquel Tuneu, Jordina Bartomeus i Anton Granero.

Segimon Serrallonga, editor

Miquel Tuneu

Segimon Serrallonga és conegut sobretot com a poeta i intel·lectual d'un rigor i una lucidesa poc comuns o, entre els estudiants i els professionals de la Universitat de Vic, com a professor de literatura apassionat pel que ensenya o com a director erudit de la biblioteca. Però les persones que hem tingut la sort de treballar i d'aprendre amb ell en l'àmbit editorial, en coneixem encara una altra faceta, la d'editor en el sentit més ampli de la paraula, de lector astut, d'orientador incansable i d'anònim recomponedor de malapteses intel·lectuals, faceta que entra directament amb el rigor que mencionava.

En Segimon és director literari i assessor, respectivament, de les dues col·leccions més prestigioses de l'àrea de llibre universitari d'Eumo Editorial, *Textos Pedagògics* i *Referències*, i membre del consell de redacció de la revista de poesia *Reduccions* i de l'*Anuari Verdager*. Però a més d'aquestes tasques concretes, a les quals s'ha dedicat i es dedica apassionadament, ha estat un col·laborador permanent i un dels pilars intel·lectuals d'Eumo Editorial.

Des del treball compartit a l'editorial l'he vist refer traduccions de llibres sencers (en ocasions llibres que impliquen un prestigi indiscutible per al traductor) sense constar enlloc com a revisor. En una ocasió va fer la retraducció completa d'un llibre i va preferir que, a l'espai destinat al nom del traductor hi figurés un pseudònim. L'he vist discutir originals una i altra vegada amb els autors fins que el llibre ha adquirit una consistència i un nivell indiscutibles des de qualsevol perspectiva –en aquest aspecte ha estat un crític formidable i sincer per als autors, i per això mateix, un formador d'escriptors. L'he vist discutir línies editorials fins a l'esgotament –dels altres editors–, en el camp de la pedagogia i de les ciències socials, en un esforç per defugir qualsevol mena de complaença fàcil o de camí massa fressat.

Treballar al seu costat significa haver-te d'exigir permanentment el millor de tu mateix i, des del meu punt de vista, aquesta és la lliçó més important que, en l'àmbit editorial, transmet cada dia als professionals, als autors,

Presentació del llibre *L'impuls de Catalunya*, de la col·lecció *Referències*, amb la presència de l'autor, Thomas N. Bisson.

(Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

als traductors, als directors de col·leccions i a tothom que hi és en contacte. En un moment en què la lleugeresa, la immediatesa, la banalitat, i la publicitat enganyosa són a l'ordre del dia i fan de mal esquivar, una personalitat com la de Segimon Serrallonga adquireix un relleu considerable.

Per a qui no el coneix personalment una personalitat així pot semblar una *rara avis* allunyada de la realitat, però per als que el coneixem i l'estimem és un recordatori permanent que la vida no té gaire sentit si no n'hi donem cadascun de nosaltres, cada dia, a cada instant, amb les diverses capacitats que tenim per jugar, per treballar, per descobrir, per dilucidar, per estimar.

Voldria que aquest apunt de la seva figura com a editor fos també un agraïment per la lliçó fonda de poesia –i de treball, que en el seu cas no van deslligats– que he après de Segimon Serrallonga, no pas només dels seus llibres, sinó, sobretot, de la seva humanitat que, sense pretendre-ho, transmet passió per totes les coses, les més grans i les més humils i quotidianes.

Des de la biblioteca

Anna Andreu

El gener de 1991 en Segimon es va incorporar com a director a l'equip de la biblioteca. Durant aquest període de temps, i amb la voluntat de traduir les necessitats de la universitat en necessitats operatives, s'han assolit algunes de les fites més importants i rellevants des del naixement d'aquest servei, entre les quals hem de destacar la informatització del fons —que ha fet possible la integració del nostre catàleg al Catàleg Col·lectiu de les Universitats Catalanes—, l'ampliació de l'espai i el fons de la biblioteca del campus de Miramarges, la creació d'una nova biblioteca al Palau Bojons, la implantació de nous serveis de suport a la comunitat universitària, com ara el préstec interbibliotecari i el Servei de Documentació Europea, i la imminent consulta del nostre catàleg a través d'internet.

Amb l'objectiu d'aconseguir els recursos suficients i necessaris per a la biblioteca i els seus usuaris, ha augmentat el personal tècnic que té cura del funcionament del servei i, sobretot, ha augmentat el fons, tant pel que fa a documents moderns com a llibres provinents de donacions diverses: de l'Institut d'Estudis Catalans, de la

Fundació Salvador Vives Casajuana, de la Fundació Jaume Bofill, de Mapfre i la biblioteca Miquel i Macaya.

En Segimon ha volgut des d'un bon començament una relació estreta entre la biblioteca, la docència i la investigació, pilars bàsics i fonamentals de tot centre universitari, per la qual cosa va instal·lar el seu despatx de director al costat mateix del personal tècnic i ha intentat de treballar en el camí de la docència i la investigació que ell tan bé coneix i representa.

La seva erudició, però, no ha estat mai una barrera per comunicar-se amb nosaltres —les 9 muses de la biblioteca, com ens anomenà una vegada— i sempre ha mantingut un interès sincer per les circumstàncies personals de cadascuna amb un tracte molt amè i agradable, malgrat les seves cabòries lluny de la biblioteca i el seu tarannà intel·lectual i savi.

Aquesta proximitat també ha permès que des de la Biblioteca poguéssim seguir més o menys de prop la seva trajectòria i activitat personals tant en l'àmbit professional i docent com en l'artístic

Per la nostra banda, li hem d'agrair sincerament la

Segimon Serrallonga i les «nou muses» de la biblioteca, Mireia Salgot, M. Àngels Pulido, Anna Andreu, Mercè Montanyà, Gemma Mascaró, Montserrat Aguilar, Núria Coma, Dolores Comerma i M. Alba Comasòlivas. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

Segimon Serrallonga a la Biblioteca Universitària. (Foto: Servei d'Audiovisuals de la UV)

confiança que ha dipositat en l'equip de professionals, una confiança que ens ha permès de treballar dia a dia en el millor ambient possible buscant sempre la màxima eficàcia en el servei.

Ha estat i és, doncs, un goig i un plaer haver tingut l'oportunitat de treballar amb una persona de la seva vàlua personal i intel·lectual.

IBIS, un butlletí a la mida dels Estudis Universitaris de Vic

Una de les incorporacions de més ressò de la biblioteca sota la direcció de Segimon Serrallonga, va ser la del butlletí informatiu *Ibis*, que d'una banda informava regularment de les novetats que passaven a ser part del fons bibliogràfic i de l'altra notificava els canvis i les innovacions que es produïssin en el servei. El primer número del butlletí va arribar el febrer de 1993 i el darrer, el 55, va sortir pel maig del 1998, el mateix mes en què es féu públic el reconeixement de la Universitat de Vic. *Ibis* va ser desbancat per les noves tecnologies: ara, l'usuari de la biblioteca tan sols s'ha de connectar a la xarxa per saber si trobarà o no el llibre que busca.

En Segimon Serrallonga va voler donar en el primer número una marca que el distingís com a butlletí i va posar-hi aquest encapçalament extret de *The New Encyclopaedia Britannica*:

«THOTH en grec, en egípcia DJHUTY. Originàriament en la religió egípcia era el déu de la Lluna. Més tard esdevingué el deu del Càlcul i de l'aprenentatge en general. També se'l considera inventor de l'escriptura, fundador de l'ordre social, creador de la llengua, escribà, intèrpret. Era també el conseller dels déus i el representant del déu Sol a la Terra. Thoth se'l representava sovint en forma humana amb un Ibis al cap.»

Cronologia: Segimon Serrallonga i Morer

A París, hivern de 1999.

1930

Neix a Torelló (Osona), el dia 12 de desembre.

1933-34

S'incorpora prematurament a l'escola de Torelló.

1940-41

Comença els estudis al Seminari de Vic.

1951

Participa en l'antologia *Estudiants de Vic*.

1954

Ordenació sacerdotal

1955

Després dels estudis al Seminari de Vic i de l'ordenació sacerdotal amplia la seva formació a la Universitat de Lovaina.

1963

Es llicencia en filologia clàssica. Més tard, a la Universitat Autònoma de Barcelona, obté la llicenciatura en filologia catalana. Ha estat membre fundador de l'Assemblea de Catalunya, membre de l'Assemblea d'Intel·lectuals i de l'Executiu del Congrés de Cultura Catalana.

És nomenat professor del Seminari. Hi ensenya grec (1964-1968), llatí (1964-1966) i francès (1967-1968). També imparteix grec i llengua i literatura al Col·legi de Sant Miquel dels Sants i al Col·legi de l'Escorial.

1964-1967

Director de la revista *Inquietud*.

1968

Publica la traducció dels llibres *Saviesa* i *Eclesiàstica* a la Bíblia de la Fundació Bíblica Catalana (Alpha, Barcelona).

1974

Publica *Eixarms* (Lumen, Barcelona).

1977

Exerceix com a professor de l'Escola Universitària de Mestres Balmes.

1977

Membre del consell de redacció de la revista *Reduccions* fins a l'actualitat.

1979

Publica *Poemes: 1950-1975* (Crítica, Barcelona). Premi de la Crítica «Serra d'Or» 1980.

1980

Publica *Tornem-hi; No ho direm tot* (Eumo Editorial, Vic).

1981

Publica la traducció de «The Marriage of Heaven and Hell», *Les noces del cel i l'infern*, de William Blake (Edicions del Mall, Sant Boi del Llobregat).

1981

Publica *Poesia antiga*, selecció de poesia assíria, babilònica, egípcia i hebrea a «Els Marges», 21.

1983

Prologa el *Dietari*, de Francesc Rierola i Masferrer (Eumo Editorial, Vic).

1984

Publica la traducció de «Me-ti, Buch der Wendungen», *Me-ti: llibre dels canvis*, de Bertolt Brecht (Empúries, Barcelona).

1987

Prologa el *Llibre d'amic; Cants d'Abelone*, de Joan Vinyoli (Empúries, Barcelona).

1991

És nomenat director de la Biblioteca dels Estudis Universitaris de Vic.

1997

Publica *Onze de Setembre de 1997: diada nacional de Catalunya* (Consell Comarcal d'Osona, Vic).

1999

Publica *Mite del Foc o el Progrés* dins Col·loquis de Vic, 3. (La Cultura, Universitat de Barcelona).

Cronologia elaborada a partir del llibre *Diccionari de filòsofs, teòlegs i mestres del Seminari de Vic*, d'Ignasi Roviró i Alemany.

Àlbum fotogràfic

Escola de Torelló, a classe del Sr. Aballenet, 1941.

Amb la seva germana Teresa el 1936.

Al sanatori d'Eupen, 1958.

Lovaina, 1959.

(Fotos cedides per Teresa Serrallonga)

A la pàgina següent:

1. Recepció del president de la Generalitat de Catalunya, amb motiu del reconeixement de la Universitat de Vic per unanimitat del Parlament de Catalunya. Març de 1998.
2. Federico Mayor Zaragoza, Segimon Serrallonga i Miquel Martí i Pol. Març de 1998.
3. Pasqual Maragall i Segimon Serrallonga durant una visita a la Universitat de Vic. Octubre de 1999.
4. Segimon Serrallonga, Joan Majó, Ricard Torrents i Lluís Anglada durant la presentació del conveni de la Biblioteca de la UV amb el Consorci de Biblioteques de Catalunya. Octubre de 1998.

(Fotos: Servei d'Audiovisuals de la UV)

ABCDEFGHIJK
LMNOPQR
SEGIMON
SERRALLONGA
TUVWXYZ 70 anys

